

Posudok na dizertačnú prácu :

PhDr. Michaela Hiekischová, Selhání a úspěchy veřejných politik: Případová studie organizační reformy na úřadech práce

Oponentka: Prof. PhDr. Ludmila Malíková, PhD., Katedra politických vied, FSV UCM v Trnave

Na úvod môjho oponentského posudku chcem oceniť aktuálnosť výberu ale aj spôsob spracovania témy, ktorý nie je dodnes dostatočne reflektovaný vo výskumoch verejnej politiky. Ide o zmapovanie inštitucionálneho prostredia, v ktorom sa formulujú a implementujú verejné politiky. Hlbšie systematické poznanie inštitucionálneho prostredia verejných služieb by prispelo k optimalizácii systému tvorby verejnej politiky v štáte, v regióne či v obci. Autorka zvolila výskumný design prípadovej štúdie, ktorá je veľmi dôsledne a detailne vypracovaná, čo považujem za hlavnú pridanú hodnotu práce. Skúmanie prostredia formou prípadových štúdií je jednou z vhodných metodologických prístupov k poznaniu mechanizmov fungovania systému. Inováciou je aj pokus autorky nielen vysvetliť špecifiká témy ale tiež načrtnúť kritické situácie súvisiace s reformnými zmenami úradov práce ex ofo.

Z môjho pohľadu sa autorka v dizertačnej práci pokúsila paralelne riešiť dva problémy, a to testovať teóriu a súčasne diagnostikovať dopad organizačnej reformy úradov práce. Paradoxne však najväčší prínos práce osobne vidím v precíznom zvládnutí metodológie práce, ktorá dominuje v konečnom výsledku. V prípadovej štúdií možno identifikovať kombináciu rôznych výskumných metód využitých pri explanácii zmien v organizačnom riadení a v obsahu verejných služieb úradov práce.

Štruktúra dizertačnej práce zodpovedá požadovaným kritériám: má teoreticko-metodologickú, empirickú i analytickú časť. Literatúra ako aj prílohy k práci sú relevantné k téme a po formálnej stránke v súlade s predpísanou normou. Práca má 233 strán, čo presahuje predpokladaný počet strán pre dizertačnú prácu, plus prílohy. Zoznam použitej odbornej literatúry je relevantný skúmanej téme.

Práca stavia na teoretických poznatkoch Marka Bovense, Paula't Harta a Allana McConnella, ktorí komplexne identifikovali znaky posudzovania zlyhaní a úspechov verejných politik. Tieto teoretické východiská sa autorka pokúša verifikovať v kontexte reformy organizačnej štruktúry úradov práce v ČR. Oceňujem, že autorka sa opiera o kritický postoj ku konceptom a hľadá zhodu i nezhodu či už s existujúcou teóriou alebo praxou. Je to ojedinelý a veľmi efektívny spôsob ako prinášať nové poznatky. Stavia otázky, ktoré nielen potvrdzujú ale aj vyvracajú isté tvrdenia na základe vyhodnotenia konkrétnych politik, ktoré sú výsledkom českej reformy úradov práce. Autorka si pre svoju analýzu zvolila explicitne tri dimenzie zlyhania reformy a to dimenziu procesu, programu a politiky, na ktorej postavila dimenziu polity. Je to obvyklý postup využívaný v zahraničných výskumoch verejnej politiky a autorka presvedčivo dokazuje, že tento postup zvládla s erudíciou skúseného výskumníka.

Celá práca je zaujímavá najmä metodologickým prístupom a je demonštráciou zručného využívania metodológie na výklad a zdôvodnenie témy. Zvolené metódy jej umožnili hľadať odpovede na otázku miery zlyhania reformy úradov práce, konkrétne akým spôsobom reforma zlyhala, prečo a aké malo toto zlyhanie dopady. Pri čítaní práce sa vynára otázka, či

autorka vyvážene sledovala aj prínosy reformy a ak áno, aké sa dali identifikovať v jednotlivých dimenziách organizačnej reformy.

Za veľmi inšpiratívne považujem, že autorka správa čitateľa metodikou práce, upozorňuje na rôzne metodologické možné chyby, ktoré empirický výskum prináša a ktoré môžu pomôcť pochopiť problémy každého výskumníka. Vďaka takémuto postupu je práca zaujímavá a dobre sa číta. Napriek snahe byť objektívna a dodržiavať akademické postupy, niektoré časti práce sú poplatné jej hodnotovej orientácii, napr. keď sa usiluje identifikovať zlyhania verejnej politiky v organizačnej reforme, kde predpokladá, že zlyhania sú výsledkom centrálného rozhodnutia vlády a nízkej úrovne komunikácie na úrovni existujúcich zamestnaneckých štruktúr. Autorka predpokladá, že to bola chyba reformy a má na to logické argumenty. Ale bolo by možné hľadať aj iné zlyhania, ktoré môžu byť spôsobené rôznymi napríklad horizontálne podmienenými organizačnými vplyvmi, individuálnymi zlyhaniami, či jednostranným výkladom pravidiel. Nie je to v rozpore s konceptom politickej neutrality byrokracie? Kde je hranica medzi účasťou byrokracie (úradníkov) na tvorbe policy a účasťou byrokracie na tvorbe politických hodnôt, teda na politics (záujmy a konflikty politických strán). Dá sa využiť aj iný teoretický koncept na dokázanie alebo vyvrátenie istých postulátov tvoriacich základ reformných cieľov.

Práca prináša aj inovatívne riešenia tak z hľadiska obohatenia teórie ale aj praxe, rovnako aj fungovania nástrojov verejnej politiky v novom inštitucionálnom prostredí po reforme sledovaných úradov práce. Zaujímavá je časť kde formuluje doporučená pre tvorcov politiky, ktorí by mohli na ich základe určiť a zaviesť isté obecné pravidlo ako robiť úspešnú verejnú politiku.

Pokiaľ ide o dotazníky a rozhovory s respondentami oceňujem precíznosť tvorby dotazníka a batérie otázok, ktoré sú skutočne relevantné k téme a výskumným cieľom a môžu byť podnetné pre iné podobné výskumy v danej oblasti. Na druhej strane chcem polemizovať s autorkou v otázke dobrého nasmerovania niektorých otázok týkajúcich sa organizačnej reformy, jej cieľov a pohľadu na celkový výsledok centralizácie. Je tu otázka, do akej miery je zamestnanec, ktorý je v pracovnom pomere a zodpovedá za určitý úsek svojej práce schopný objektívne zhodnotiť úspech či neúspech implementačných cieľov reformy prichádzajúcej zhora, teda centrálnych rozhodnutí. Ide vždy o pohľad zvnútra (Inak vnímame les, keď kráčame po jeho kľukatých chodníkoch a inak keď nad ním letíme).

Ako vníma autorka problém vzťahu byrokracie a demokracie, resp. fungovanie rozhodovania v dimenzii politics a v dimenzii policy? Kde končí a kde začína resp. kde je optimálny priestor na harmonizáciu politických rozhodnutí o smerovaní reformy verejnej správy a politických rozhodnutí o technicko-správnych funkciách dobre spravovaného organizmu (úrovne organizačných štruktúr).

Chýba mi tiež porovnanie s inými organizačnými reformami v okolitých tranzitných krajinách. Takéto porovnanie by prinieslo nadhľad nad český kontext a ukázalo by rozdiely v posudzovaní kvality rozhodovacích procesov.

Záverom konštatujem, že predložená dizertačná práca rozhodne spĺňa požadované kritériá.

Doporučujem prácu prijať k obhajobe a navrhujem, aby jej po úspešnej obhajobe bol priznaný titul PhD.

V Bratislave, 15. VIII. 2018

Prof. PhDr. Ľudmila Malíková, PhD.

